

Ydelsesbeskrivelse for

ARBEJDSMILJØ- KOORDINERING

2023

Foreningen af
Rådgivende Ingeniører
FRI

DANSKE
ARKITEKT
VIRKSOMHEDER

Ydelsesbeskrivelsen er udarbejdet af:

Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FRI og Danske Arkitektvirksomheder.

Følgende virksomheder har deltaget i udarbejdelsen:

Danske Arkitektvirksomheder:

Arkitektfirmaet Ole Andersen v/Ole Andersen

Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FRI:

MOE Artelia Group v/Katja Jungfalk Andersen

Design: BGRAPHIC

ISBN 978-87-93451-14-8

FORORD

Denne ydelsesbeskrivelse anvendes som grundlag for aftale om arbejdsmiljøkoordinering i forbindelse med planlægning, projektering og udførelse af bygge- og anlægsprojekter.

Ydelsesbeskrivelsen skal som udgangspunkt kunne anvendes direkte uden tilføjelser i forbindelse med alle projekter, hvor bygherren ikke har specielle krav.

Det anbefales, at Almindelige betingelser for rådgivning (ABR 18, ABR Forenklet) eller Generelle Bestemmelser i Forbruger aftaler 2019 (GBF 19) indgår i det aftalemæssige grundlag.

Denne ydelsesbeskrivelse samler de ydelser, i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 117 om bygherrens pligter af 5. februar 2013, som omhandler koordinering af sikkerhed og sundhed. For bygherren gælder bekendtgørelsen i sin helhed.

Pligter og ydelser i henhold til Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 110, om projekterendes og rådgiveres pligter m.v. efter lov om arbejdsmiljø af 5. februar 2013, indgår ikke i nærværende ydelsesbeskrivelse.

Bygherrens udpegning af en arbejdsmiljøkoordinator under projekteringen fritager ikke de projekterende for deres pligter i henhold til ovennævnte bekendtgørelse. De projekterendes overholdelse af pligter er en forudsætning for arbejdsmiljøkoordinatorens varetagelse af opgaven som koordinator.

Ydelsesbeskrivelsen kan danne grundlag for udarbejdelse af aftale om at overdrage bygherrens opgaver – ikke bygherrens juridiske ansvar – i forbindelse med arbejdsmiljøkoordinering.

Ydelsesbeskrivelsen refererer ikke til love og regler gældende for specifikke eller for offentlige byggerier eller anlæg. Sådanne love og regler forudsættes at indgå som grundlag for det konkrete byggeri eller anlæg.

Det bemærkes, at arbejdsmiljøkoordinatorens ydelser alene omfatter de ydelser inden for arbejdsmiljøkoordineringen, der er klart defineret og afgrænset som værende indeholdt i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Ydelsesbeskrivelsen anvendes både til komplicerede og mindre komplicerede bygge- og anlægsprojekter. Rammer og omfang for opgaven skal aftales i forhold til bygge- og anlægsprojektets størrelse og kompleksitet.

Ud over de ydelser, som er lovpligtige for bygherren i henhold til bekendtgørelse om bygherrens pligter, indeholder ydelsesbeskrivelsen andre mulige ydelser på arbejdsmiljøkoordineringsområdet, som kan tilvælges.

Kapitel 0 indeholder en ordliste, der definerer udvalgte begreber anvendt i ydelsesbeskrivelsen.

Der henvises til organisationernes hjemmesider www.danskeark.dk og www.frinet.dk for de seneste udgaver af publikationerne samt aftaleformularer. Endvidere henvises til Arbejdstilsynet på www.at.dk.

INDHOLD

0. DEFINITIONER	5
1. ARBEJDSMILJØKOORDINERING UNDER PROJEKTERINGEN	10
1.1 Indhold	10
1.2 Koordinering under projekteringen	11
1.3 Idriftsættelse og drift	13
1.4 Myndigheder	14
1.5 Tid	14
1.6 Økonomi	14
1.7 Kvalitetssikring	14
1.8 Projektdokumentation	14
1.9 Bygherren	15
2. ARBEJDSMILJØKOORDINERING UNDER UDFØRELSEN	16
2.1 Indhold	16
2.2 Koordinering under udførelsen	17
2.3 Idriftsættelse og drift	21
2.4 Myndigheder	21
2.5 Tid	21
2.6 Økonomi	21
2.7 Kvalitetssikring	21
2.8 Projektdokumentation	21
2.9 Bygherren	22
3. ANDRE YDELSER	23
3.1 Beredskabs-, evakuerings- og øvelsesplaner	23
3.2 Byggepladsplan	23
3.3 Introduktion til arbejdsmiljø på byggepladsen	23
3.4 Kampagner	23
3.5 Procesbeskrivelse for arbejdsmiljøkoordinering	23
3.6 Projektgranskning, projektering	24
3.7 Særlig mødevirksomhed	24
3.8 Udenlandsk arbejdskraft	24
3.9 Workshop	24

0. DEFINITIONER

Følgende begreber i forbindelse med arbejdsmiljøkoordinering er anvendt i ydelsesbeskrivelsen og skal forstås, som de er defineret nedenfor.

For øvrige definitioner henvises til de øvrige ydelsesbeskrivelser udgivet af Danske Arkitektvirksomheder og Foreningen af Rådgivende Ingeniører.

Arbejder og arbejdsfaser

Med arbejder forstås de ydelser, de enkelte entreprenører og væsentlige leverandører (virksomheder) leverer inden for eget fag.

Med arbejdsfaser forstås de perioder, hvor en entreprenør eller leverandør (virksomhed) i henhold til tidsplanen leverer en (fag)entreprise.

Arbejdsmiljø

Dækker over begreberne sikkerhed og sundhed.

Arbejdsmiljøkoordinator

En person, som koordinerer sikkerhed og sundhed under projektering og/eller under udførelse i henhold til bekendtgørelsen om bygherrens pligter.

En arbejdsmiljøkoordinator for små byggepladser skal have sagkyndig viden om bygge- og anlægsområdet, herunder have kendskab til byggeriets aktører.

En arbejdsmiljøkoordinator for mellemstore byggepladser skal, ud over ovennævnte, også have den fornødne viden om sikkerheds- og sundhedsmæssige spørgsmål inden for bygge- og anlægsområdet.

En arbejdsmiljøkoordinator for store byggepladser skal, ud over at opfylde ovennævnte, også have praktisk erfaring i ledelse af bygge- og anlægsarbejde samt have gennemført en arbejdsmiljøuddannelse for koordinatører af sikkerheds- og sundhedsarbejdet inden for bygge- og anlægsområdet.

Arbejdsmiljøkoordinator under projekteringen benævnes med (P).

Arbejdsmiljøkoordinator under udførelsen (bygge- og anlægsfasen) benævnes med (B).

I bekendtgørelse om bygherrens pligter benævnes koordinator som bygherrens koordinator.

I AB 18 og ABR 18 benævnes koordinatoren som sikkerhedskoordinator.

Bekendtgørelse om arbejdets udførelse

Regulerer arbejdsgivernes (virksomhedernes) pligter i forhold til sikkerhed og sundhed ved planlægning og tilrettelæggelse af arbejdets udførelse.

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde

Regulerer arbejdsgivernes (virksomhedernes) pligter i forhold til sikkerhed og sundhed i forbindelse med planlægning og udførelse af bygge- og anlægsarbejde.

Bekendtgørelse om bygherrens pligter

Regulerer bygherrens pligter i forhold til sikkerhed og sundhed i forbindelse med projektering og udførelse af bygge- og anlægsarbejde.

Bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter

Regulerer projekterendes og rådgiveres pligter i forhold til sikkerhed og sundhed i forbindelse med undersøgelse, rådgivning, projektering og udarbejdelse af bygge- og anlægsarbejde.

Byggeleder

Ved byggeleder forstås den rådgiver eller entreprenør, som bygherren antager til at varetage den økonomiske og tidsmæssige styring af byggeriets udførelse samt til at sikre fælles byggepladsmæssige aktiviteter.

I henhold til de øvrige ydelsesbeskrivelser har byggelederen selvstændige opgaver i forhold til arbejdsmiljø og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Byggepladsstørrelse

Begrebet byggeplads dækker det eller de afgrænsede arealer, hvor der udføres bygge- og anlægsarbejde.

Ved små byggepladser forstås byggepladser, der beskæftiger færre end fem personer samtidigt.

Ved mellemstore byggepladser forstås byggepladser, der beskæftiger mellem fem og ti personer samtidigt.

Ved store byggepladser forstås byggepladser, der beskæftiger flere end ti personer samtidigt.

På små- og mellemstore byggepladser er der ikke krav om opstarts- og sikkerhedsmøder samt kontrol og rundringer. Der er endvidere kun krav om Plan for Sikkerhed og Sundhed, hvis der skal udføres særligt farligt arbejde. Det er præciseret under de enkelte ydelser.

Byggepladstegning/-plan

Betegnelserne byggepladstegning og byggepladsplan dækker over det samme.

Ved begge betegnelser forstås indretningen af det afgrænsede areal, hvor der udføres bygge- og anlægsarbejder. Byggepladsen er typisk delt op i færdsels- og arbejdsområder samt områder med oplag og velfærdsforanstaltninger og kan omhandle flere etager såvel som udearealer.

Bygherren

I henhold til bekendtgørelse om bygherrens pligter forstås bygherren som den fysiske eller juridiske person for hvis regning, der udføres et bygge- og anlægsarbejde.

Entreprenør- og leverandørprojektering og -rådgivning

Hvor entreprenør eller leverandør varetager projektering eller rådgiver om forhold, der har betydning for arbejdsmiljøet i henhold til bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter, indgår de under benævnelsen projekterende og rådgivere.

Forebyggelsesprincipper

De generelle forebyggelsesprincipper omhandler iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet.

Forebyggelsesprincipperne findes som bilag til bekendtgørelse om arbejdets udførelse, bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde, bekendtgørelse om bygherrens pligter samt bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter.

Fællesområder

Fællesområder omfatter alle områder på byggepladsen undtaget klart afgrænsede områder, hvor kun én virksomhed arbejder. Betegnelser dækker både fælles adgangs- og køreveje samt fælles arbejds- og oplagsområder og områder med velfærdsforanstaltninger.

Journal

Journalen omhandler eventuelle fremtidige arbejder og skal indeholde en liste over de særlige forhold vedrørende sikkerhed og sundhed, der bør tages hensyn til i forbindelse med reparation og vedligeholdelse af det færdige byggeri eller anlæg.

Listen til Journalen kan udarbejdes i samarbejde med projekterende og rådgivere og indgå i en samlet Journal sammen med den beskrivelse og liste, som skal udarbejdes af projekterende og rådgivere i henhold til bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter.

Koordinering

Koordinering er samling og organisering af arbejdsgange, ressourcer m.m. ud fra et bestemt overordnet formål.

Koordineringen af sikkerhed og sundhed i henhold til bekendtgørelse om bygherrens pligter er afgrænset til, at arbejdsmiljøkoordinatoren på bygherrens vegne skal sikre grundlaget for, at virksomhederne på bygge- eller anlægspladsen kan planlægge, tilrettelægge og udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Log for arbejdsmiljøkoordinering

Log for arbejdsmiljøkoordinering er en registrering af arbejdsmiljømæssige forhold i grænsefladerne mellem forskellige arbejder, hvor der skal tages hensyn til sikkerhed og sundhed, og hvor der er behov for koordinering af fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger.

Log for arbejdsmiljøkoordinering udarbejdes i tilknytning til koordineringen under projekteringen og på baggrund af det projekt og projektmateriale, som er bygherrens, projekterendes og rådgiveres ansvar.

Forhold, der vedrører de enkelte fag, formidles til projekterende og rådgivere, så forhold kan håndteres i projektet samt angives i projektmaterialet. Forhold, der skal indgå i koordineringen af det fælles arbejdsmiljøarbejde på byggepladsen, angives i Plan for Sikkerhed og Sundhed. Forhold, der har indflydelse på reparation og vedligehold ved fremtidige arbejder, overføres til Journalen.

Såfremt en log skal anvendes som f.eks. dokumentation for gennemført arbejdsmiljøkoordinering, skal omfang, indhold og detaljering specificeres i aftalen.

Log for arbejdsmiljøkoordinering omhandler ikke registrering af de arbejdsmiljømæssige forhold, der henhører under bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter.

Plan for Sikkerhed og Sundhed

Plan for Sikkerhed og Sundhed (PSS) er et styringsværktøj til det fælles arbejdsmiljøarbejde på byggepladsen og indeholder blandt andet en organisationsplan, en byggepladsplan og en tidsplan samt oplysninger om specifikke foranstaltninger ved særligt farligt arbejde og arbejdsprocesser og områder med særlige risici.

Plan for Sikkerhed og Sundhed er sammen med projekt materialet grundlaget for etablering og indretning af byggepladsen samt for den sikkerheds- og sundhedsmæssige koordinering af bygge- og anlægsarbejdet.

Projekterende og rådgivere

Projekterende er defineret i bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter, som den, der leverer et projekt, som udgør det direkte grundlag for et bygge- eller anlægsprojekts udførelse, opgaver om produktionsanlæg, opgaver om tekniske hjælpemidler samt opgaver om stoffer og materialer.

Ved rådgivning forstås i bekendtgørelsen en udtalelse eller erklæring om forhold, der har betydning for sikkerhed og sundhed.

Projekteringsleder

Projekteringslederen varetager kontakten mellem bygherren, rådgivere og projekterende, herunder også eventuelle projekterende entreprenører og leverandører.

I henhold til de øvrige ydelsesbeskrivelser har projekteringslederen selvstændige opgaver i forhold til arbejdsmiljø og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Rækkefølge af arbejder

Ved rækkefølge af arbejder forstås planlægningen af de enkelte arbejder og arbejdsfaser, der skal udføres samtidigt eller efter hinanden.

Særligt farligt arbejde

Særligt farligt arbejde er en definition af arbejdernes karakter i henhold til bilag 1 i bekendtgørelse om bygherrens pligter samt bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde.

Særlige risici og andre særlige forhold

Særlige risici og andre særlige forhold er en definition af arbejdernes karakter i henhold til bilag 1 i bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter.

Virksomhed

Benævnelsen anvendes i Arbejdstilsynets vejledninger om arbejdsmiljø om entreprenører, leverandører m.fl. med selvstændigt CVR- eller RUT-nr., der har opgaver på byggepladsen. Benævnelsen anvendes om entreprenører og leverandører i nærværende ydelsesbeskrivelse.

Virksomhederne har arbejdsgiveransvaret for arbejdsmiljø for egne beskæftigede og skal deltage i samarbejdet om sikkerhed og sundhed på byggepladsen.

Virksomhederne skal sørge for, at de foranstaltninger for fællesområderne, som er aftalt med bygherren eller de andre virksomheder, jf. bekendtgørelse om bygherrens pligter, iværksættes og vedligeholdes, samt føre et effektivt tilsyn hermed.

Virksomhedernes ansvar gælder også i forhold til virksomheder, der ikke beskæftiger ansatte.

1. ARBEJDSMILJØKOORDINERING UNDER PROJEKTERINGEN

Arbejdsmiljøkoordinering under projekteringen omhandler de lovpligtige ydelser under projekteringen i henhold til bekendtgørelsen om bygherrens pligter. Andre ydelser fremgår af kapitel 3.

Ydelser, som *kan* udføres, skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Arbejdsmiljøkoordinering under projekteringen sker på baggrund af projektmateriale indhentet og udarbejdet af de projektansvarlige og herefter løbende under projekteringen. Projekteringen kan også pågå parallelt med udførelsen og/eller som detailprojektering hos leverandører.

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter informationer om bygherrens særlige krav til arbejdsmiljøet, som kan have indflydelse på koordineringen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren varetager kontakten mellem bygherren, projekterende og rådgivere vedrørende koordinering af sikkerhed og sundhed og refererer direkte til bygherren uafhængigt af kontraktuelle og organisatoriske forhold.

Såfremt omfanget af ydelserne ikke er defineret i materialet fra bygherren, skal arbejdsmiljøkoordinatoren fastlægge omfanget forud for, at aftalen med bygherren indgås.

1.1 Indhold

Indholdet i dette afsnit er en sammenfatning af de lovpligtige opgaver, som overdrages til arbejdsmiljøkoordinatoren, i henhold til bekendtgørelse om bygherrens pligter. Ydelser i relation til de enkelte punkter beskrives i de efterfølgende afsnit.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere, at der i forbindelse med projektering, undersøgelse og udarbejdelse af bygge- og anlægsprojekt tages hensyn til de generelle principper for forebyggelse på området sikkerhed og sundhed, navnlig i forbindelse med:

- De arkitektoniske, tekniske og/eller organisatoriske valg med henblik på planlægningen af de forskellige arbejder eller arbejdsfaser, som skal udføres samtidigt eller efter hinanden.
- Vurderingen af den periode, som skal afsættes til udførelse af de forskellige arbejder eller arbejdsfaser.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal udarbejde Plan for Sikkerhed og Sundhed, som indeholder blandt andet en organisationsplan, en byggepladstegning og en tidsplan, og som indeholder specifikke foranstaltninger vedrørende særligt farligt arbejde.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal udarbejde en Journal over de særlige forhold vedrørende sikkerhed og sundhed, der bør tages hensyn til i forbindelse med eventuelle fremtidige reparations- og vedligeholdelsesarbejder.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal bistå bygherren med at sørge for, at der gennemføres de undersøgelser og den planlægning, der skal danne grundlag for etablering og indretning af byggepladsen og koordinering af sikkerhed og sundhed.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal bistå bygherre med at sørge for, at det er afgrænset, hvor og hvornår på byggepladsen der vil være flere virksomheder beskæftiget samtidigt.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal overdrage Plan for Sikkerhed og Sundhed til den arbejdsmiljøkoordinator, der skal koordinere under udførelsen.

1.2 Koordinering under projekteringen

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere arbejdsmiljømæssige forhold i grænsefladerne mellem flere fag og arbejder, hvor der skal tages hensyn til sikkerhed og sundhed, og hvor der er behov for koordinering af fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere sikkerhed og sundhed i forhold til byggepladsens omgivelser, herunder udefrakommende påvirkninger og i grænseflader mellem flere byggepladser.

Arbejdsmiljøkoordinatoren kan deltage i møder med bygherren, projekteringsleder, projekterende og rådgivere. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Andre projekt- og arbejdsprog end dansk, herunder både skrift og tale, skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

1.2.1 Plan for Sikkerhed og Sundhed

Arbejdsmiljøkoordinatoren udarbejder Plan for Sikkerhed og Sundhed i tæt tilknytning til projekteringen og på en sådan måde, at det projektmateriale, som er projekterendes og rådgiveres ansvar, samt Plan for Sikkerhed og Sundhed, tilpasses hinanden undervejs i projekteringen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter oplysninger til Plan for Sikkerhed og Sundhed fra bygherren, projekteringslederen, projekterende og rådgivere.

Hvor projektet er delt op i delprojekter, skal Plan for Sikkerhed og Sundhed omfatte alle delprojekter.

Arbejdsmiljøkoordinatoren fremsender Plan for Sikkerhed og Sundhed til bygherren for dennes gennemsyn.

Arbejdsmiljøkoordinatoren overdrager Plan for Sikkerhed og Sundhed til arbejdsmiljøkoordinatoren under udførelsen. Overdragelsen skal omhandle afgrænsningen af fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger samt særligt farligt arbejde og arbejdsprocesser og områder med særlige risici, der har indflydelse på det fælles arbejdsmiljø på byggepladsen. Overdragelsen skal finde sted forud for byggepladsens opstart samt løbende, i det omfang der pågår projektering parallelt med udførelsen.

På små og mellemstore byggepladser, skal arbejdsmiljøkoordinatoren kun udarbejde Plan for Sikkerhed og Sundhed for det særligt farlige arbejde.

1.2.1.1 Organisationsplan

Arbejdsmiljøkoordinatoren udarbejder oplæg til organisationsplan på baggrund af oplysninger indhentet hos bygherren og projekteringslederen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren vedlægger organisationsplanen i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

1.2.1.2 Byggepladsplan

Arbejdsmiljøkoordinatoren bidrager til projekteringslederens udarbejdelse af byggepladsplan(er).

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at projekteringslederens angivelser og oplysninger på byggepladsplan(er) er tilstrækkelige til, at arbejder og arbejdsfaser kan planlægges, tilrettelægges og udføres forsvarligt.

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at angivelser på byggepladsplan(er) er i overensstemmelse med de oplysninger, der indarbejdes i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

Arbejdsmiljøkoordinatoren underretter bygherren og projekteringslederen om eventuelle sikkerheds- og sundhedsmæssige konsekvenser ved den/de udarbejdede byggepladsplan(er).

Arbejdsmiljøkoordinatoren vedlægger byggepladsplan(er) i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

1.2.1.3 Tidsplan

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at angivelser i hovedtidsplanen for udførelse er i overensstemmelse med de oplysninger, der indarbejdes i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at der er overensstemmelse mellem hovedtidsplanens planlægning og tilrettelæggelse af de enkelte arbejder og arbejdsfaser og den/de udarbejdede byggepladsplan(er).

Arbejdsmiljøkoordinatoren vedlægger hovedtidsplanen i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

1.2.1.4 Fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger

Arbejdsmiljøkoordinatoren koordinerer fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger i grænsefladerne mellem de forskellige fag og arbejder på baggrund af oplysninger indhentet hos bygherren, projekteringslederen, projekterende og rådgivere.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal angive fællesområder på byggepladsen, hvor flere virksomheder skal færdes og arbejde på samme tid, i Plan for Sikkerhed og Sundhed, og sikre, at det fremgår, hvilken virksomhed der er ansvarlig for fællesområderne.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal angive fælles sikkerhedsforanstaltninger i fællesområder, herunder også brandværnsforanstaltninger, samt eventuelle fælles velfærdsforanstaltninger i Plan for Sikkerhed og Sundhed. Arbejdsmiljøkoordinatoren skal sikre, at det fremgår, hvilken virksomhed der er ansvarlig for henholdsvis at etablere, vedligeholde og fjerne de enkelte foranstaltninger, herunder også omfanget af foranstaltningerne og den tidsmæssige udstrækning af virksomhedens ansvar.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal sikre, at Plan for Sikkerhed og Sundhed også omfatter sikkerhedsforanstaltninger til at imødegå eventuelle påvirkninger fra byggepladsens omgivelser samt forhold, der er fælles med eventuelle tilgrænsende byggepladser.

1.2.1.5 Særligt farligt arbejde og særlige risici

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal bidrage til, at eventuelle særlige risici og eksisterende installationer på byggepladsen er identificeret, vurderet og håndteret af bygherren, projekteringsleder, projekterende og rådgivere, så disse oplysninger kan indgå i koordineringen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal angive særligt farligt arbejde samt arbejdsprocesser og områder med særlige risici i Plan for Sikkerhed og Sundhed og

sikre, at det fremgår, hvilken virksomhed der er ansvarlig for fælles sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med udførelsen af disse arbejder.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal sikre, at angivelser om særligt farligt arbejde samt arbejdsprocesser og områder med særlige risici er tilstrækkelige til, at arbejder og arbejdsfaser kan planlægges og tilrettelægges forsvarligt og uden, at beskæftigede fra andre virksomheder på byggepladsen udsættes for sikkerheds- eller sundhedsmæssige risici.

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter oplysninger om særlige risici og andre særlige forhold hos projekteringslederen, projekterende og rådgivere samt sikrer, at der er overensstemmelse mellem de angivelser i projektet, der er projekterendes og rådgiveres ansvar, og de oplysninger, der indarbejdes i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

1.2.1.6 Procedure for løbende kontrol

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal sikre, at der fastsættes en procedure for løbende kontrol af de byggepladsinstallationer, sikkerhedsforanstaltninger og særlige risici, der løbende skal kontrolleres.

1.2.1.7 Kontrol og samordning af beredskabs-, evakuerings- og øvelsesplaner

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal sikre, at der i Plan for Sikkerhed og Sundhed kan angives, hvem der kontrollerer og samordner beredskabs-, evakuerings- og øvelsesplaner.

Ved særligt høje bygninger skal arbejdsmiljøkoordinatoren indhente oplysninger om forebyggelse, evakuering og indsats ved brand hos projekteringsleder, projekterende og rådgivere og indarbejde disse i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

1.2.2 Journal

Arbejdsmiljøkoordinatoren udarbejder Journalen i tæt tilknytning til projekteringen og på en sådan måde, at det projektmateriale, som er projekterendes og rådgiveres ansvar, samt Journalen tilpasses hinanden undervejs i projekteringen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter oplysninger til Journalen hos bygherren, projekteringslederen, projekterende og rådgivere.

Journalen skal indeholde en liste over de særlige forhold vedrørende sikkerhed og sundhed, der bør tages hensyn til ved fremtidige arbejder.

Arbejdsmiljøkoordinatoren koordinerer, at der tages hensyn til, at eventuelle fremtidige arbejder, herunder reparation og vedligeholdelse af det færdige byggeri eller anlæg, kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Hvor projektet er delt op i delprojekter, skal Journalen omfatte alle delprojekter.

Arbejdsmiljøkoordinatoren overdrager Journalen til bygherren ved projekterings afslutning.

1.3 Idriftsættelse og drift

Arbejdsmiljøkoordinatoren kan deltage i møder vedrørende idriftsættelse og drift. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Arbejdsmiljøkoordinatoren kan supplere Journalen med forhold, der vedrører idriftsættelse og drift. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

1.4 Myndigheder

Arbejds miljøkoordinatoren kan bistå projekteringslederen ved eventuel kontakt til myndigheder, der har indflydelse på arbejds miljøkoordineringen. Omfang af ydelser skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

1.5 Tid

Arbejds miljøkoordinatoren bidrager til projekteringslederens udarbejdelse af hovedtidsplan for projektering i forhold til projekterendes og rådgiveres ydelser i relation til arbejds miljø og deres bidrag til Plan for Sikkerhed og Sundhed og Journal.

Arbejds miljøkoordinatoren bidrager til projekteringslederens udarbejdelse af hovedtidsplan for bygge- og anlægsprojektets udbud og udførelse, herunder koordinerer, at der i rækkefølgen af arbejder og arbejdsfaser, og i de afsatte perioder til udførelse, tages hensyn til forebyggelsesprincipperne. Arbejds miljøkoordinatoren sikrer, at perioder med særligt farligt arbejde angives i hovedtidsplanen for udførelse.

Arbejds miljøkoordinatoren tilser, at hovedtidsplanerne angiver, hvornår arbejds miljøkoordineringen starter og slutter samt væsentlige terminer for koordineringen.

Arbejds miljøkoordinatoren underretter bygherren og projekteringslederen om eventuelle arbejds miljømæssige konsekvenser ved de udarbejdede hovedtidsplaner for projektering, udbud og udførelse.

1.6 Økonomi

Omfang af arbejds miljøkoordinatorens eventuelle økonomiske beføjelser under projekteringen kan fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

1.7 Kvalitetssikring

Arbejds miljøkoordinatoren kvalitetssikrer og evaluerer løbende egne ydelser og deres grundlag.

Arbejds miljøkoordinatoren kan udarbejde dokumentation for gennemført kvalitetssikring og overdrage denne til bygherren. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

Arbejds miljøkoordinatoren kan deltage i tværfaglig projektgranskning. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

1.8 Projektdokumentation

Afpasset efter projektets karakter og størrelse, udarbejder eller samler arbejds miljøkoordinatoren følgende dokumentation:

- Plan for Sikkerhed og Sundhed.
- Organisationsplan.
- Byggepladsplan(er) for bygge- og anlægsprojektets faser.
- Tidsplan (hovedtidsplan for udførelse) med angivelse af perioder med særligt farligt arbejde.
- Journal for fremtidig reparation og vedligeholdelse af det færdige byggeri eller anlæg.

Arbejds miljøkoordineringen kan derudover dokumenteres med referater fra mødedeltagelse eller afholdte møder, digital kommentering af projektmateriale

og/eller anden aftalt dokumentation. Omfang af dokumentation fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Projektdokumentation på små og mellemstore byggepladser kan fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Filformater skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

1.9 Bygherren

Bygherren skal medvirke til at sikre, at det er klart og tydeligt, hvem der har ansvaret for eventuelle grænseflader mellem de forskellige projektdele, hvis bygherren lader flere projekterende og rådgivere udføre et bygge- og anlægsprojekt.

Bygherren skal sikre, at de projektansvarlige afsætter de nødvendige ressourcer til samarbejdet med arbejdsmiljøkoordinatoren.

Bygherren skal sikre, at det er tydeligt for modtageren af arbejdsmiljøkoordinatorens anvisninger, hvornår anvisningerne gives som led i den planlægning, afgrænsning og koordinering, som bygherren har ansvaret for i henhold til bekendtgørelsen om bygherrens pligter.

Bygherren skal sikre, at arbejdsmiljøkoordinatoren får adgang til alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne udføre de aftalte koordinatoropgaver.

Bygherren skal sikre, at der tolkes/oversættes til eventuelle andre arbejdsprog end de i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren fastlagte sprog.

Bygherren skal udlevere eller godkende paradigme for Plan for Sikkerhed og Sundhed ved opstart af projekteringen. Bygherren skal godkende arbejdsmiljøkoordinatorens Plan for Sikkerhed og Sundhed og skal sikre, at der sker en fyldestgørende overdragelse til arbejdsmiljøkoordinatoren under udførelsen.

Bygherren skal udlevere eller godkende paradigme for Journal ved opstart af projekteringen. Bygherren skal godkende arbejdsmiljøkoordinatorens Journal og skal sikre, at den videreføres til arbejdsmiljøkoordinatoren under udførelsen.

Bygherren skal sikre, at projekteringslederen udarbejder og opdaterer byggepladsplan(er) for bygge- og anlægsprojektets udbud og udførelse.

Bygherren skal sikre, at projekteringslederen udarbejder og opdaterer hovedtidsplan for bygge- og anlægsprojektets udbud og udførelse.

Bygherren skal sørge for, at der træffes aftale med de enkelte virksomheder om, hvem der har ansvaret for at etablere, vedligeholde og fjerne de forskellige sikkerhedsforanstaltninger i fællesområderne.

Bygherren skal inddrage arbejdsmiljøkoordinatoren i projektgennemgang, hvis AB 18 og/eller ABR 18 er gjort gældende. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren. Ved anvendelse af ABT 18 kan arbejdsmiljøkoordinatorens inddragelse aftales særskilt.

Bygherren kan indkalde til eller deltage i møder med arbejdsmiljøkoordinatoren. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2. ARBEJDSMILJØKOORDINERING UNDER UDFØRELSEN

Arbejdsmiljøkoordinering under udførelsen omhandler de lovpligtige ydelser i bygge- og anlægsfasen (udførelsen) i henhold til bekendtgørelse om bygherrens pligter. Andre ydelser fremgår af kapitel 3.

Ydelser, som *kan* udføres, skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Arbejdsmiljøkoordinering under udførelsen sker på baggrund af den koordinering, der har fundet sted under projekteringen og fremadrettet i tæt samarbejde med byggelederen og virksomhederne på byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter informationer om bygherrens særlige krav til arbejdsmiljøet, som kan have indflydelse på koordineringen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren varetager kontakten mellem bygherren, byggelederen og virksomheder vedrørende koordinering af sikkerhed og sundhed samt refererer direkte til bygherren uafhængigt af kontraktuelle og organisatoriske forhold.

Såfremt omfanget af ydelserne ikke er defineret i materialet fra bygherren, skal arbejdsmiljøkoordinatoren fastlægge omfanget forud for, at aftalen med bygherren indgås.

2.1 Indhold

Indholdet i dette afsnit er en sammenfatning af de lovpligtige opgaver, som overdrages til arbejdsmiljøkoordinatoren i henhold til bekendtgørelse om bygherrens pligter. Ydelser i relation til de enkelte punkter beskrives i de efterfølgende afsnit.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal medvirke til at sikre, at Plan for Sikkerhed og Sundhed overdrages fra den arbejdsmiljøkoordinator, der har koordineret under projekteringen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal indkalde til og afholde opstartsmøde(r) med alle de virksomheder, der skal arbejde på byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal indkalde til, afholde og lede sikkerhedsmøder samt udarbejde og udsende referat af møderne.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere planlægningen af de forskellige arbejder eller arbejdsfaser, som skal udføres samtidigt eller efter hinanden.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere tilrettelæggelsen af samarbejdet mellem virksomhederne og koordineringen af de aktiviteter, der har til formål at beskytte de beskæftigede.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere, at virksomhederne anvender forebyggelsesprincipperne på en sammenhængende måde.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere, at virksomhederne anvender Plan for Sikkerhed og Sundhed.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere virksomhedernes kontrol med, at arbejdsprocesserne gennemføres efter forskrifterne.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal løbende ajourføre Plan for Sikkerhed og Sundhed og sikre, at Plan for Sikkerhed og Sundhed er tilgængelig.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal tilpasse Journalen, hvis eventuelle ændringer foretages.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal føre passende kontrol med, at koordineringen på byggepladsen fungerer, samt at aftaler og beslutninger bliver overholdt.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal gennemføre sikkerhedsrunderinger.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at kun beføjede personer får adgang til byggepladsen.

2.2 Koordinering under udførelsen

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere arbejdsmiljømæssige forhold i grænsefladerne mellem flere fag og arbejder, hvor der skal tages hensyn til sikkerhed og sundhed, og hvor der er behov for koordinering af fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere virksomhedernes foranstaltninger til fremme af de beskæftigedes sikkerhed og sundhed i fællesområderne.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere sikkerhed og sundhed i forhold til byggepladsens omgivelser, herunder udefrakommende påvirkninger og i grænseflader mellem flere byggepladser.

Arbejdsmiljøkoordinatoren kan deltage i møder med bygherren, projekterende, rådgivere, byggelederen og virksomheder på byggepladsen. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Andre projekt- og arbejdsprog end dansk, herunder både skrift og tale, skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2.2.1 Plan for Sikkerhed og Sundhed

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal ajourføre Plan for Sikkerhed og Sundhed i takt med, at bygge- og anlægsprojektet skrider frem, og forholdene på byggepladsen ændrer sig. Oplysninger til ajourføringen indhentes hos bygherren, byggelederen samt hos virksomhederne på byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal også ajourføre Plan for Sikkerhed og Sundhed, hvis der efter overdragelse sker ændringer i projekteringen, som har betydning for planlægning og koordinering af byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal sikre, at Plan for Sikkerhed og Sundhed er tilgængelig for alle virksomheder og deres beskæftigede på byggepladsen, samt for bygherren, i hele byggeperioden.

2.2.1.1 Organisationsplan

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal ajourføre organisationsplanen på baggrund af oplysninger indhentet hos byggelederen og modtaget fra virksomhederne på byggepladsen. Organisationsplanen skal indeholde oplysninger om alle virksomheder, der skal udføre arbejde på byggepladsen, og som skal inddrages i koordineringen.

2.2.1.2 Byggepladsplan

Arbejdsmiljøkoordinatoren bidrager til byggelederens opdatering af byggepladsplan(er) på baggrund af oplysninger fra virksomhederne på byggepladsen og aftaler fra sikkerhedsmøderne.

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at byggepladsplan(er) afspejler de aktuelle forhold på byggepladsen, samt at indretningen er i overensstemmelse med de aftaler, der er indgået om ansvar for fællesområder og etablering af fælles sikkerhedsforanstaltninger.

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at byggelederens angivelser og oplysninger på byggepladsplan(er) er tilstrækkelige til, at arbejder og arbejdsfaser kan planlægges, tilrettelægges og udføres forsvarligt.

Arbejdsmiljøkoordinatoren underretter bygherren og byggelederen om eventuelle sikkerheds- og sundhedsmæssige konsekvenser ved den udarbejdede byggepladsplan.

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at byggepladsplan(er) er tilgængelig(e) sammen med Plan for Sikkerhed og Sundhed.

2.2.1.3 Tidsplan

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at angivelser i detailtidsplanen er i overensstemmelse med oplysninger i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at der er overensstemmelse mellem detailtidsplanens planlægning og tilrettelæggelse af de enkelte arbejder og arbejdsfaser, de aktuelle forhold på byggepladsen samt de opdaterede byggepladsplaner.

Arbejdsmiljøkoordinatoren anvender detailtidsplanen til at sikre, at kun virksomheder, der ifølge tidsplanen skal udføre arbejde, har adgang til byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren sikrer, at detailtidsplanen er tilgængelig sammen med Plan for Sikkerhed og Sundhed.

2.2.1.4 Fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter oplysninger om udstrækningen af de perioder, hvor virksomheder på byggepladsen har ansvaret for fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger, i byggelederens detailtidsplan og indarbejder dem i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal ajourføre afgrænsningen af ansvarsfordelingen for fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger, herunder også brandværnsforanstaltninger, samt eventuelle fælles velfærdsforanstaltninger, hvis de aftaler, som bygherren har indgået med de forskellige virksomheder, eller de aftaler, som virksomhederne indbyrdes har indgået, ændrer sig.

2.2.1.5 Særligt farligt arbejde og særlige risici

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal ajourføre oplysninger om særligt farligt arbejde samt arbejdsprocesser og områder med særlige risici, hvis der sker ændringer i projektet eller i rækkefølgen af arbejder og arbejdsfaser, som har indflydelse på planlægning og koordinering af det fælles arbejdsmiljøarbejde på byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter oplysninger om særligt farligt arbejde og arbejdsprocesser og områder med særlige risici hos virksomhederne samt sikrer, at der er overensstemmelse mellem de planlagte arbejder og de planlagte fælles sikkerhedsforanstaltninger og oplysningerne i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

2.2.1.6 Procedure for løbende kontrol

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal sikre, at proceduren for løbende kontrol med installationer, sikkerhedsforanstaltninger og særlige risici ajourføres, i det omfang der sker ændringer på byggepladsen, som har indflydelse på proceduren.

2.2.1.7 Kontrol og samordning af beredskabs-, evakuerings- og øvelsesplaner

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal, hvis det er nødvendigt, vedlægge virksomhedernes beredskabs-, evakuerings- og øvelsesplaner i Plan for Sikkerhed og Sundhed samt angive, hvem der står for den løbende kontrol og samordning af de forskellige planer.

Ved særligt høje bygninger skal arbejdsmiljøkoordinatoren indhente oplysninger hos byggelederen om eventuelle ændringer i forebyggelse, evakuering og indsats ved brand og indarbejde disse i Plan for Sikkerhed og Sundhed.

2.2.2 Journal

Arbejdsmiljøkoordinatoren tilpasser Journalen i nødvendigt omfang, hvis der foretages projektændringer, der har betydning for reparation og vedligeholdelse af det færdige byggeri eller anlæg.

Arbejdsmiljøkoordinatoren indhenter oplysninger til tilpasning af Journalen hos bygherren og byggelederen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal aflevere den endelige Journal, når byggeriet eller anlægget er færdigt og overdrages til brug.

2.2.3 Opstartsmøder

Opstartsmøder skal afholdes med alle virksomheder, inden virksomhedernes arbejde på byggepladsen sættes i gang, og uanset hvornår i udførelsen arbejdet påbegyndes.

På opstartsmøderne skal arbejdsmiljøkoordinatoren orientere virksomhederne om de fælles arbejdsmiljøforhold på byggepladsen og om virksomhedernes ansvar.

Omfang af opstartsmøder skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

På små og mellemstore byggepladser, hvor der ikke er krav om opstartsmøder, kan omfang fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Arbejdsmiljøkoordinatoren kan dokumentere afholdelse af opstartsmøder med referater, tjeklister eller anden aftalt dokumentation. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2.2.4 Sikkerhedsmøder

Sikkerhedsmøder skal afholdes med alle virksomheder, der udfører arbejde på byggepladsen.

Sikkerhedsmøder skal afholdes fra byggestart, og indtil arbejdet på byggepladsen er afsluttet. På store byggepladser skal ordinære sikkerhedsmøder afholdes minimum hver 14. dag.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal afholde ekstraordinære sikkerhedsmøder efter behov. Omfang af sikkerhedsmøder, ud over hver 14. dag, samt omfang af ekstraordinære sikkerhedsmøder skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal koordinere, hvordan virksomhederne har planlagt og iværksat sikkerhedsforanstaltninger til fremme af de beskæftigedes sikkerhed og sundhed i fællesområderne i den kommende periode.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal præsentere den ajourførte Plan for Sikkerhed og Sundhed for virksomhederne, så den kan indgå i drøftelserne på sikkerhedsmøderne.

På små og mellemstore byggepladser, hvor der ikke er krav om sikkerhedsmøder, kan omfang fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2.2.5 Passende kontrol

2.2.5.1 Sikkerhedsrundring

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal forestå sikkerhedsrundringer minimum hver 14. dag, der gennemføres i samarbejde med virksomhederne og deres arbejdsmiljøorganisationer på byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal drøfte resultater fra sikkerhedsrundringer på sikkerhedsmøderne, hvor det også skal aftales, hvem der skal deltage i sikkerhedsrundringerne.

Omfang af sikkerhedsrundringer, ud over hver 14. dag, skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Arbejdsmiljøkoordinatoren kan dokumentere resultatet af sikkerhedsrundringer i form af fotodokumentation, tjeklister eller anden aftalt dokumentation, herunder f.eks. web-løsning til rundring. Omfang og form skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

På små og mellemstore byggepladser, hvor der ikke er krav om sikkerhedsrundring, kan omfang fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2.2.5.2 Tilstedeværelse og kontakt på byggepladsen

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal løbende være til stede og have kontakt til virksomhederne på byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatorens tilstedeværelse og kontakt skal være tilstrækkelig til at sikre den nødvendige koordinering af sikkerhed og sundhed i forhold til de forskellige arbejder og arbejdsprocesser, der er i gang på byggepladsen.

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal i kontakten med virksomhederne inddrage de forebyggelsesprincipper, som gælder for de virksomheder, der arbejder på byggepladsen.

Omfang af tilstedeværelse og kontakt på byggepladsen skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2.2.5.3 Tilsyn og opfølgning i forhold til fællesområder og fælles sikkerhedsforanstaltninger

Arbejdsmiljøkoordinatoren skal løbende føre tilsyn med samt følge op på, at koordineringen fungerer efter hensigten, samt at virksomhederne lever op til aftaler om fællesområder og aftaler om at etablere, vedligeholde og fjerne fælles sikkerhedsforanstaltninger.

Arbejdsmiljøkoordinatorens tilsyn og opfølgning skal være tilstrækkelig til at sikre, at forholdene i fællesområderne og de fælles sikkerhedsforanstaltninger har en sådan beskaffenhed, at arbejde og færdsel i fællesområder kan foregå sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt.

Omfang af tilsyn og opfølgning skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

På små og mellemstore byggepladser, hvor der ikke er krav om tilsyn og opfølgning, kan omfang fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2.3 Idriftsættelse og drift

Arbejds miljøkoordinatoren kan deltage i møder vedrørende idriftsættelse og drift. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

Arbejds miljøkoordinatoren kan supplere Journalen med forhold vedrørende idriftsættelse og drift. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

2.4 Myndigheder

Arbejds miljøkoordinatoren kan bistå byggelederen ved eventuel kontakt til og fra myndigheder.

Omfang af øvrige ydelser vedrørende kontakt til og fra myndigheder, der har indflydelse på arbejds miljøkoordineringen, skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

Arbejds miljøkoordinatoren kan bistå bygherren med at anmelde byggepladsen til Arbejdstilsynet, inden arbejdet påbegyndes. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

2.5 Tid

Arbejds miljøkoordinatoren bidrager til byggelederens opdatering af hovedtidsplanen for bygge- og anlægsprojektets udførelse og udarbejdelse af den samlede detailtidsplan og sikrer, at perioder med særligt farligt arbejde angives.

Arbejds miljøkoordinatoren bidrager løbende til byggelederens opdatering af detailtidsplanen på baggrund af koordineringen og aftaler indgået på sikkerhedsmøderne.

Arbejds miljøkoordinatoren underretter bygherren og byggelederen om eventuelle arbejds miljømæssige konsekvenser ved den udarbejdede detailtidsplan.

2.6 Økonomi

Omfang af arbejds miljøkoordinatorens eventuelle økonomiske beføjelser under udførelsen skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren.

2.7 Kvalitetssikring

Arbejds miljøkoordinatoren kvalitetssikrer og evaluerer løbende egne ydelser og deres grundlag.

2.8 Projektdokumentation

Afpasset efter projektets karakter og størrelse ajourfører, udarbejder, udsender eller samler arbejds miljøkoordinatoren følgende dokumentation:

- Plan for Sikkerhed og Sundhed.
- Organisationsplan.
- Byggepladsplan(er) for bygge- og anlægsprojektets faser.
- Tidsplan (detailtidsplan) med angivelse af perioder med særligt farligt arbejde.
- Sikkerhedsmødereferater.
- Tilpasset Journal for fremtidig reparation og vedligeholdelse af det færdige byggeri eller anlæg.

Arbejds miljøkoordineringen kan derudover dokumenteres med referater fra mødedeltagelse eller afholdte møder, opstartsmøder, sikkerhedsrunderinger,

digital kommentering af projektmateriale og/eller anden aftalt dokumentation. Omfang af dokumentation skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Projektdokumentation på små og mellemstore byggepladser kan fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

Filformater skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

2.9 Bygherren

Bygherren skal medvirke til, at virksomhederne kan udføre bygge- og anlægsarbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Bygherren skal sikre, at de projektansvarlige afsætter de nødvendige ressourcer til samarbejdet med arbejdsmiljøkoordinatoren.

Bygherren skal sikre, at det er tydeligt for modtageren af arbejdsmiljøkoordinatorens anvisninger, hvornår anvisningerne gives som led i den planlægning, afgrænsning og koordinering, som bygherren har ansvaret for i henhold til bekendtgørelsen om bygherrens pligter.

Bygherren skal sikre, at arbejdsmiljøkoordinatoren får adgang til alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne udføre de aftalte opgaver, herunder også ændringer under projekteringen, der har betydning for planlægning og koordinering af det fælles arbejdsmiljø på byggepladsen.

Bygherren skal aftale udstrækningen af arbejdsmiljøkoordinatorens beføjelser til at stoppe arbejder og arbejdsprocesser, der ikke udføres efter forskrifterne.

Bygherren skal sikre, at der tolkes/oversættes til eventuelle andre arbejdsprog end de i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren fastlagte sprog.

Bygherren skal godkende Plan for Sikkerhed og Sundhed inden byggestart og derefter løbende sikre, at den ajourføres, i takt med at bygge- og anlægsprojektet skrider frem.

Bygherren skal godkende projektets endelige Journal ved bygge- og anlægsprojektets afslutning.

Bygherren skal sikre, at byggelederen opdaterer byggepladsplan(er) under udførelsen.

Bygherren skal sikre, at byggelederen opdaterer hovedtidsplanen for bygge- og anlægsprojektets udførelse og udarbejder og opdaterer den samlede detailtidsplan for udførelsen.

Bygherren skal sikre, at byggepladsen anmeldes til Arbejdstilsynet, såfremt projektets varighed og arbejdsmængde påkræver dette.

Bygherren skal inddrage arbejdsmiljøkoordinatoren i projektgennemgang, hvis AB 18 og/eller ABR 18 er gjort gældende. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren. Ved anvendelse af ABT 18 kan arbejdsmiljøkoordinatorens inddragelse aftales særskilt.

Bygherren kan indkalde til eller deltage i møder med arbejdsmiljøkoordinatoren. Omfang skal fastlægges i aftalen mellem bygherren og arbejdsmiljøkoordinatoren.

3. ANDRE YDELSER

Arbejds miljøkoordinatoren kan, efter forudgående aftale med bygherren, præstere efterfølgende ydelser eller på bygherrens vegne foranledige, at de præsteres af andre.

Hvis bygherren ønsker én eller flere af nedennævnte ydelser indeholdt, forudsættes det, at ydelsen klart er fastlagt i aftalen mellem bygherren og arbejds miljøkoordinatoren, herunder ydelsernes omfang samt eventuel dokumentation.

Bygherren skal sikre, at eventuelle leverancer, der har indflydelse på arbejds miljøkoordinatorens varetagelse af andre ydelser, er afstemt med de projektansvarlige på projektet, der skal levere disse.

3.1 Beredskabs-, evakuerings- og øvelsesplaner

Deltagelse i afprøvning af virksomhedernes beredskabs-, evakuerings- og øvelsesplaner for akutindsatser ved brand og persontilskadekomst.

3.2 Byggepladsplan

Varetagelse af projekteringslederens ydelse i forhold til projektering af byggepladsplan(er) for bygge- og anlægsprojektets faser og etager på baggrund af oplysninger indhentet hos bygherren, projekteringslederen, projekterende og rådgivere.

Varetagelse af byggelederens ydelse i forhold til opdatering af byggepladsplan(er) for bygge- og anlægsprojektets faser og etager på baggrund af oplysninger indhentet hos bygherren, byggelederen og virksomheder på byggepladsen.

3.3 Introduktion til arbejdsmiljø på byggepladsen

Udarbejdelse af materiale til og gennemførelse af arbejdsmiljøintroduktion for alle beskæftigede på byggepladsen.

Introduktionen er et fælles supplement til opstartsmøderne og kan f.eks. indeholde bygherrens arbejdsmiljøpolitik, generelle arbejdsmiljøregler samt betingelser for den aktuelle byggeplads.

3.4 Kampagner

Planlægning, afvikling og opfølgning på tværfaglige arbejdsmiljøkampagner på byggepladsen, herunder blandt andet visuelle kampagner eller afholdelse af fællesmøder og andre møder med konkrete formål.

3.5 Procesbeskrivelse for arbejdsmiljøkoordinering

Udarbejdelse af selvstændig procesbeskrivelse for arbejdsmiljøkoordinering for et konkret bygge- og anlægsprojekt.

3.6 Projektgranskning, projektering

Gennemgang af det udarbejdede projektmateriale med henblik på at vurdere, om materialet opfylder kravene til forebyggelse og angivelser af arbejdsmiljø-mæssige forhold i henhold til bekendtgørelse om projekterendes og rådgiveres pligter.

Arbejdsmiljøkoordinatoren informerer den ansvarlige for granskningen om eventuelle særlige eller risikobehæftede forhold konstateret ved granskningen.

3.7 Særlig mødevirksomhed

Deltagelse i og/eller planlægning og afholdelse af særlig mødevirksomhed med de forskellige projektansvarlige undervejs i projekteringen og/eller under udførelsen.

3.8 Udenlandsk arbejdskraft

Håndtering af udenlandsk arbejdskraft, herunder f.eks. introduktion til og vejledning om dansk arbejdsmiljølov og/eller bistand ved besøg fra myndigheder i forbindelse med f.eks. RUT (Registret for Udenlandske Tjenesteydere).

3.9 Workshop

Deltagelse i og/eller planlægning og afholdelse af workshops. Workshops kan blandt andet omhandle planlægning af rækkefølge af arbejder og arbejdsfaser, planlægning af sikkerhedsforanstaltninger i grænseflader mellem forskellige fag og arbejder samt planlægning af byggepladsens indretning.

Udarbejdet af

Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FRI
Vesterbrogade 1E, 3. sal
1620 København V
T: +45 3525 3737
E: fri@frinet.dk
www.frinet.dk

Danske Arkitektvirksomheder
Vesterbrogade 1E, 2. sal
1620 København V
T: +45 32 83 05 00
E: info@danskeark.dk
www.danskeark.dk